

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési penzek és reklamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. ápril 10-én.

Ismét megkondukt az üzérvilágban a vészharang.

Minden igyekezet, jóakarát, tevékenység elégtelen rothadó ragályát a szédelgésnek kiűzni az osztr. magyar monarchia határai közül.

Pedig meg kell lenni, hazánk erős csak úgy lehet, ha beléletünk viszonyai a becsület és hitel alapján fejlesztetnek; erős kormány csak az lehet, mely kitépi, habár a legdrasztikusabb szerekkel is, gyökerestől a korrupció eme ragályát. Sietni kell.

Készen vannak a büntető, kereskedelmi, új váltó és perrendtartás kodexei. Nem kell sokat tudományoskodni, dikeziózni felettök; szakértők dolgozták ki, jól szervezett jogbizottság tárgyalta a büntető és perrendtartás törvényeit, megnyugvással lehet rá bízni a kereskedelmi és váltótörvényt is, en blok kell elfogadni. Ott lesznek majd a sajtó, a jog- és szaktudományi egyletek közlönyei; ott lesznek az egyesek, lehet azután módosításokat novelláris uton, ha szükség lesz, behozni; de gyorsan előre, még ez ülésszak alatt hozassanak meg e törvények, melyek hivatva legyenek kizárni a szédelgések lehetőségét.

Valóságos konsternáció uralkodik a magyar fővárosban és onnan kiindulva minden vidéken.

Ezuttal a krach-féle démon a magyar fővárosba kopogtatott be. Három társulat megbukásáról van szó.

A „hivatalnokok egylete, hitel- és biztosító intézete,“ az „Országos“ című bank és a „Nemzetközi“ biztosító-társulat, talán ezzel összekötetésben az „Orion“ állatbiztosítóbank is.

Vanicsek Vince, a hivatalnok egylet igazgatója, cnyáncálival vetett véget életének, e pár sort hagyva hátra: „Az intézet bukása elkerülhetetlen. A közelebbi időben erőmet felülmúló kötelezettséget vállaltam az intézet részére. Velem együtt sok titok száll a sirba. Halálom talán megmenti az intézetet a végromlástól. Balsorsom az volt, hogy jóknak tartottam oly embereket, kik nem voltak azok. Kérem ne hagyják el szerencsétlen családomat. Vanicsek.“ Körülbelül 2000 hivatalnok családnak vannak pénzei e banknál elhelyezve.

A biztosítási ügy osztály 1.500.000 frt erejéig van kötelezettségben s ennek az osztrák tisztiegyelet által való átvétele végett három igazgatótanácsos haladéktalanul Bécsbe utazott.

Deutsch Vilmos és Fuchs Rudolf, az „Országos“ című biztosítóbank alapítói, elfogattak, ezek rendszeres csalást indítottak meg a hivatalnokok felfogadásával. Minden egyes alkalmazottnak mindenekeelőtt nagyobb összeg részvényt kellett vásárolni, mindenki a vásárlás nagyságához mérten kapott nagyobb, vagy kisebb fizetésű hi-

vatalt. A fenytő törvényszéknél számos feljelentés történt s mielőtt az alakuló-gyűlésre került volna a sor, Deutsch és Fuchs a fenytő-törvényszékhez kísértetve, letartóztattak. A befizetett pénznek csak hült helye, de szerencse, hogy a bíróság idejekorán közbe lépett és a közönséget megmentette a nagyobb mérvű rászedéstől. Dr. Hirschfeld Emmanuel, a „Nemzetközi biztosító-társulat“ elnöke, ápril 3-án az államügyészség megkeresésére a kapitányi hivatal által elfogatott és a fenytő törvényszéknek átadatott. Ezen ur az utczákon érdemjelekkel agatott mellel szokott járni, a nemzeti kaszinó tagja volt és igyekezett mindenütt feltűnni, az „Orion“ állatbiztosító társaság alapítója és egyuttal alelnöke volt, ki most több rendbéli szédelgés miatt a fenytő törvényszék előtt áll.

Még ezeken kívül számtalan elfogatás történt, melyeket egy előre nem közölnek. Ezek nagyon szomorú képek és sajnos, hogy hangzatos nevek; képviselő állások tulajdonosai is megnyeretni hagyták magukat a bünös czéloknak ajánló czégérül.

A három főbünös az igazságszolgáltatás kezében van és ez szomorú munkát teljesít, midőn miniszteri tanácsosokat, kir. táblai bírákat idéz a vádlottak padjára.

Mi lesz társadalmunkból, ha gyökeres intézkedések nem fognak bekövetkezni?

Nem csak represszáliákra van szükség, hanem elővigyázati rendszabályokra is. Büntetni képesek vagyunk, oltalmazzunk is.

Ily veszélyek a legbecsületesebb kormánynál is lehetségesek, tehát többre van szükség, mint becsületes kormányra. Miben öszpontosul az általános óhajlás?

Tisztító rendszabályok szükségeltetnek, miként ragálykor a dezinficiáló szerek.

Megvannak az alapszabályok és megvannak benne szabályozva a kormány felügyeleti jogai. Ezek erélyes alkalmazása ma már nem elégséges.

Megszorításokért, szigorú vizsgálatokért fohászcodik az ezer meg ezer áldozatok, a megfélemlített részvényesek és a biztosítottak legiója.

Interdiktum kell, hogy a társulatok vagyona a szédelgős tőzsdei üzérkedéstől elzárassék.

Biztontalan spekulációk meg ne engedtesenek.

A váltói forgalom, a pénztár mérlege, az ügynökségek, a kormányközegek permanens revíziója alá helyezendők.

Hiszen a szabadság érdekében áll, hogy a szabad polgárok a szabadság-teremtette intézetekben szabadon élvezhessék az előhaladás gyümölcseit, menten a megbizhatatlanság békóitól.

Nem tehetünk róla, de ki kell mondanunk, hazánkra nézve elkerülhetetlen voltát azon rendszabálynak: miszerint olyan vállalat, a hol konczessziók mellett lehet a közönség nagy tömege

érdekelve, feltétlenül a kormány gyámsági oltalma alá helyezendő és e gyámság kimélet nélkül állás, rang, tekintély és más egyebektől eltekintve, szigoruan keresztül viendő, mert a midőn a közhitel forgalma jön kérdés alá, minden üzem nyílt könyve az egyedüli biztosíték a szédelgés ellen.

Tanítók nyugdíjazási törvénye.

Idei márczius 10. 11. 12-iki üléseiben megszavaztatott a közoktatási miniszter költségvetésének 55 tételére 3.6861,69 frt.

Ezen tételek közt, nélkülözünk kellett a Molnár Aladár képviselő által még régebben benyújtott s a néptanítók nyugdíjazásáról szóló törvényjavaslat tételét.

Árva-, Túrócsmegye tanító-egylete kérvénye Justh József képviselő által beterjesztve, mely ezen törvjav. elintézését folyó év márczius 12-én megsürgette, eredményhez vezetett, a kormány a törvényjavaslatot megállapította és mint bevezetett tényt jeleztük e törvényjavaslatnak az ápril 1. és 2-ik napjain tartott országgyűlésen történt elfogadását.

Nagy fontosságú törvény ez államéletünkre nézve, mert ez kivétel nélkül az ország minden népeit és felekezeteit meggyőzi az iránt, hogy a törvényhozás, bárha nagy erőfeszítésekkel is küzd a budget egysulya helyreállításában; másfelől, nem tartja elodázhatónak a munkatehetetlen és elnyomorodott tanítókról, s haláluk esetére családjukról, nemzetiség és felekezeti megkülönböztetés nélkül, gondoskodni; és mert megnyugtatóul szolgál az érdemekben gazdag tanítói karnak, hogy ők és családjaik nem maradtak a hazában figyelmen kívül.

Nem hisszük, hogy lehetne a földkerekségén polgáriasodott nép, mely be ne látná, hogy a népiskolák, nyilvános tanintézetek, kisdudóvók tanítói és nevelői kezeire van bízva a haza legféltettebb kincse: a lélek, az érzelem és az értelem fejlesztése.

Nincs szellemi értelemben véve magasztosabb hivatás, mint a nevelő; de szinte határozottan lehet hangsúlyozni, hogy nincs is ridegebb kenyér, mint a melyet azzal szerzünk, hogy lényünk és egész valónk önfeláldozó buzgóságával átöntenünk kívánjuk, évek hosszú során sanyaru kenyér mellett szerzett tapasztalatainkat, tanulmányainkat és erkölcsünket zsenge sarjadékaiba a fejlődő nemzedéknek; mert az öntudat jutalmán kívül vajmi kevésre szokott érdemesítettetni s mi csekély méltánylattal találkozunk a legáldozatkészebb munkásság is.

Hány szerény tanító küzd terhes családi gondokkal és nem riad mégis vissza pályája terheitől, ámbár bizonyos benne, hogy egészsége megromlása, fürtei megöszülve a nélkülözések alatt, fáradságos pályája idejekorán a sir hantja alá üzi s ha maholnap kiszólitja az Úr az élők sorából, koldusokká lesznek nyevetlen árvái, s még sem tágit; ernyedetlen kitartással, méla mosolylyal takarva a test és lélek gyötrelmeit, oktatja növendékeit, nem sejtetvén velük keserű szívének szinte elviselhetlenné vált fájdalmait.

S teszi ezt, miért? a tanítói silány fizetésért talán? tette talán eddig az 1868. 38. törvényczikke 146-ik §-ának nyugdíj-ígérete teljesületlen hagyása miatt? nem, mert magába a nevelő hivatás magas forgalmában valami tulvilági ihlet kimagyarázhatatlan varázsa van rejtve, miről számot adni magának senki sem tud s jmi a nemesebb gondolkozást igazolja mindazoknál, kik e pályán kitartással küzdenek.

Egy J. J. Rousseau contrat social-jával nem hódított meg annyi lelket, mint a nevelésről irt könyveivel,

mert a francia bölcsek társadalma a múlt század második feléből elismerte azon tételigazságát, hogy: a társadalmi szerződések fogalmait megérthetni, egy józan nevelési rendszer alpfeltétele nélkül nem lehet.

És épen azért, mert minden állam ereje a művelődési lépcsőzeten mérlegelhető, és mert feltétlenül szükséges, hogy a szellem, melyre a jövő nemzedék józan és értelmes fejlődése bízatik, mindazon bilincsek alól kiszabadíttassék, melyek az anyagi jövő gondjai következtében rá sulyosulnak; őszinte örömmel fogadjuk a tanítók nyugdíjazási törvényét, de egyszersmind nem hallgathatjuk el óhajításunknak is kifejezést adni, hogy miután az 1868. 38-ik t. cz.-ben a tanítók és árvák anyagi fölségelésök biztosításáról már tétetett általánosságban ígért és az mégis mai napig elhalasztott; kötelessége a törvényhozásnak, mint mulasztó félnek, (ha ugyanis a nevezett ideit törvényjavaslat nem tette volna, melyet egész szövegében még nem ismerünk) a nevezett 1868. 38. t. cz. életbe léptétől számítva, mi degyik elnyomorodott tanítót és árvaságra jutott családot a folyóvá teendő segélyezés javadalmába részesíteni, mert csak példa képen hozzuk fel az eshetőséget, hogy miután az 1868. 3. t. cz. a törvénykötelező erejének életbeléptét azon időponttól számítandó 15 napra teszi, a mikorazon czikkely az országos levéltárban, tehát a hivatalos lapban megjelent s e szerint ezen törvény ő Felsége útja miatt, valószínű, május végéig jogerejüvé nem fog válni; mi fogná igazolni azt? hogy a törvény életbeléptéig, tegyük fel közvetlen az előtt elnyomorodott tanítók, vagy azok elhunytával árvaságra jutott családjaik kirekesztessenek és a közvetlen azutáni jogosultak részesüljenek az egyiránt mindnyáját megillető segélyezésből.

Ajánljuk ezen észrevételünket a törvényhozás figyelmébe, mely addig, míg ő Felsége dalmáciai utján jár, e módosítást, ha ugyanis nem lenne megtéve, felvehetné a nyugdíj-törvénybe.

Jogi szemle.

A maros-vásárhelyi ügyvédi kamara ügyrendi szabályzatának tervezete.

(Folytatás.)

26. §. Az elnök képviseli a kamarát hatóságok, bíróságok és harmadik személyek irányában; a napirend megállapítása mellett összehívja a közgyűlést, a választmányi és fegyelmi üléseket, ugyszintén kitűzi a fegyelmi tárgyalások határnapjait s mindezekben elnököl; fegyelmi vizsgálatok teljesítéseire ő küldi ki a kamara egyik tagját, mint vizsgálati biztost; az ügydarabok előadót kirendeli; kijelöli a fegyelmi bíróság tagjait; titkár és ügyész akadályoztatása esetében helyettest nevez; a hivatalos kiadványokat a titkár ellenjegyzése mellett aláírja; tisztai állásánál fogva hiyatva van a kamara ügykezelését ellenőrizni; az ülések és tárgyalások alkalmával a rend fenntartására ügyel s ehhez képest őt illeti a jog, szükség esetén a szót rendre ütasítani, tőle a szót megvonni, sőt esetleg az ülést feloszlatni; joga van a kamara pénztárát és a számadásokat bármikor megvizsgálni, sőt köteles ezen vizsgálatot havonként legalább egyszer teljesíteni és észleleteit a legközelebbi választmányi ülésen előterjesztetni; jogosítva van sürgősebb fizetéseket 100 frt erejéig utalványozni; végre a kamara tagjai, továbbá az ügyvédek és ügyvédjelöltek közt az ügyködési viszonyokból fölmerülő egyenetlenségek kiegyenlítését az érdekeltek megidézése és meghallgatása után békés úton megkísérteni és e célra a kamara oly tagjait meghívni, kiknek közrehatásától jó eredményt vár.

27. §. Az elnökhelyettes a működésében esetleg akadályozott elnöknek helyét pótolja.

28. §. A titkár egyúttal a kamara iroda-főnöke és irattárnoka; az ő felügyelete és fegyelmi hatalma alatt áll az iroda- és szolgaszemélyzet, melyet a választmány jóváhagyása mellett ő fogad fel és bocsát el; ő gondoskodik a jegyzékek, iktató-, kiadó-, irattári és egyéb segédkönyvek pontos vezetéséről, a kiadványok szabályszerű kiállításáról és kézbesítéséről; a hivatalos kiadványokat ellenjegyzzi, a csekélyebb fontosságú kiadványokat és levelezéseket pedig egyedül írja alá; a közgyűlések, fegyelmi és választmányi ülések, valamint a fegyelmi tárgyalások jegyzőkönyveit vezeti; az évi jelentés tervezetét szerkeszti; szóval: ő látja el a kamara elnöke és a választmány ütasításához képest a kamara összes belügyeit.

29. §. A pénztárnok veszi be az évi illetményeket a bevételek- és kiadásokról pénztári naplót vezet és számadását a szeptember havi közgyűlés elébe terjeszti; ezen számadás az elnök által egy három tagu bizottsághoz ütasíttatik megbirálás és jelentéstétél végett.

A pénztárnok továbbá a szükséges beszerzésekről gondoskodik, minden évben előirányzatot készít s azt előleges megbirálás és a szeptemberben tartandó közgyűlés által leendő jóváhagyás végett az augusztusi gyűlésre beterjeszti.

30. §. Az ügyésznek az ügyvédi rendtartás 22-dik és következő §§-ban foglalt jogokon és kötelmeken kívül, feladata a választmány meghagyása folytán a hátralék, évi illetmények, pénzbírságok és fegyelmi vizsgálatokkal egybekötött, fegyelmileg meghatározott költségek bíróság útján behajtása; e tekintetben a m.-vásárhelyi kir. járásbírság nyilváníttatván illetékesnek.

31. §. Az ügyvédi kamara a nagymglu miniszteriummal és a legfőbb ítélőszékkel jelentés — más hatóságokkal ellenben átirat — alakjában érintkezik. Kamarai tagokhoz és ügyvédi jelöltekhez pedig válaszokat és rendeleteket bocsát ki.

V. A szegény képviselők és gondnokságok.

32. §. A bíróságok megtalálása folytán vagyontalan ügyfelek részére pártfogó ügyvéd rendeltetik; a kinevezés az elnök által történik, ki is erről a közelebbi választmányi gyűlésnek jelentést tesz s a kirendelésről mind a megkereső bíróságot, mind a kirendelt pártfogó ügyvédet, mind pedig az ügyfelet értesíti.

33. §. Pártfogó ügyvéd sommás eljárásnál csak a prts. 85. §-e a. pontja esetében, bűnvádi eljárásnál pedig csakk akkor neveztetik ki, midőn a büntető prts. szerint a vádlott részére védő föltétlenül rendelendő.

34. §. Pártfogó ügyvédek kirendeléséről polgári és bűnügyekben elkülönített jegyzékek vezettetnek. Ezek betürendben szerkesztendők, azonban a kirendeléseknél az ügyvéd lakhelyére és illetőleg a pártfogó-ügyvéd kirendelése iránt — megtaláló bíróság székhelyére is — tekintettel kell lenni.

35. §. A megállított sorrendtől csak akkor van eltérésnek helye, ha a kirendelt védő az ügyvédi rtts. 50-ik §-ben foglalt esetek valamelyikét érvényesíti. Ez esetben a kinevezés a közelebbi mentes ügyvédre esik.

(Folytatása és vége köv.)

Csikszék, 1875. ápril 1.

Tekintetes szerkesztő úr!

Csikszéknek ma fényes napja volt s úgy hisszük ez egy szebb korszak kezdete. Megérkezett pártkülönbség nélkül óhajtvá vár főispánunk: Mikó Mihály. E föld, mely szülte, az édes anya meleg szeretetével ölelte kelére a baza érkezőt.

A roppant nagy hó daczára, a havas közepére, a határszélig ment üdvözlétére mintegy 160 főből álló banderium, s több mint 120 fogat. Valóságos diadalmenet volt több diadalkapun át, főleg Szereda várostól Csik-Somlyóig vonulása. Érezte mindenki, hogy az érkezett meg, a kit várt: a szeretett főispán, a szerető atya és testvér, a ki velünk volt folyvást jó és rosz napjainkban, kit meg szoktunk bizalommal követni, mert hosszú politikai pályáján mindig győzelemre vezette e széket.

Éljen az osztatlan szeretet- és tisztelettel környezett főispán.

Quidam.

Válasz Kraft Károly úrnak.

Maros-Vásárhely, 1875. ápril 6.

A mint a tisztelt olvasó emlékezni fog a „Székely Hírlap“ 25-dik száma mellékletében — a Márkus-féle processus czim alatt — Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége és a serjavadalom haszonbérője: Márkus Márk között fennforgó peres ügyet, ezt megelőző eseményekkel kapcsolatosan ismertettük; ismertettük, mint közérdekű tárgyat, hiven és iratszerűen, s jól lehet nem volt czélunk ez által vitára nyitni tért — azt nálunknál érdemesebb és szellemdúsabb egyéneknek véltük átengedni — mégis, megvalljuk gyengességünket, egy szakértővel szemben mi is örömost léptünk volna is elhagyni, teljes kárpótlást nyújtott volna azon tudat, hogy férfival állottunk szembe s e mellett még tanultunk volna is valamit.

Ismertetésünkre egy „Válasz“-nak keresztelt nyilatkozatot kaptunk is Kraft Károly úr helyi sörgyárostól, mit azonban mi válasz gyanánt nem fogadhatunk el, mert míg mi a peres ügyet körülményeivel együtt — és jogi szempontból — részleteztük, Kraft úr a város közönsége és Márkus között a csak most létre jött békepontjaival foglalkozik; s őszintén mondjuk, hogy legkisebb hajlamot sem érzünk reá felelni; nem érzünk pedig azért, mert előttünk a Kraft úr föllépése tökéletes „fiaskó“-nak tünik fel, leginkább azért, mivel hiába tételezzük mi fel, hogy a nekünk szánt válasz Kraft úrtól

származik; senki, ki Kraft urat ismeri: nem hiszi el, miért már föllépése míg egyfelől hallgatásra késztet, másfelől teljesen legyőző ok előttünk; sőt azt is megvallhatjuk, miszerint meg is szégyeltük magunkat azon körülmények tudására s mélyen hallgattunk is vala; de, miután jogi érzékünket látjuk megtámadva, tehát az ügy személyes kérdésé vált, megtámadva a nélkül, hogy arra Kraft úr legkevésbbé is fölhíva s egyszersmind hivatva lenne, mert mi nevével összekötve csak egy factumot említettünk fel és pedig tárgyilagosan, olyan tényt, melyet Maros-Vásárhely közönsége igen jól ismer; s miután Kraft úr a többek között M.-Vásárhely közönségének még a kizárólagos korcsmárlási jogát is eldisputálni látszik: hallgatásunk egyenlő lenne minden tekintetben a Kraft úr által ez ügyben elfoglalt állásponttal.

Vegyük szemügyre tehát és röviden elemezzük a K. úr mondásait, föltéve természetesen, hogy vele állunk szembe, s nézzük meg, hogy a bölcsesség foga kijött-e?

Mindenek előtt megjegyezni kívánjuk, hogy a K. úr válasza nem csak valótlansággal ékeskedik, de, sőt ellenkezésbe jön önmagával; már pedig megvártuk volna, hogy egy heti-rágódás után, tekintve azt, miszerint jogi szakértelmet is szenvedleg: a logikátlanság szégyenteljes gödrébe ne essék. Azt mondja K. úr, hogy Márkust a szerződés az aláírás percétől, a várost csak a felsőbb engedély után kötelezte, illetve kötelezi, ennek leérkezéig Márkus nem léphetett a haszonbér élvezetébe, s ha mégis tette, csak bitorolta az élvezetet; K. úr tévedése és önmagávali összeütközése már ebben kitünő, kitünő azért, mert Márkust nem a szerződés aláírása, hanem már az árverésen reája történt leütés kötelezte; tehát kötelezettsége e pillanatban vette kezdetét. A felsőbb engedély is megvolt, mert hiszen azt K. úr sem tagadhatja, hogy a miniszter a haszonbérbeadást engedélyezte és az árverési föltételeket is helyben hagyta, tehát itt további felsőbb engedélyről szó sem lehet; hanem lehet és kellett vala felsőbb megvizsgálás, hogy vajjon a szerződés a helyben hagyott árverési föltételek szerint állítatott-e ki, avagy nem, mint a miniszteri leirat is igen világosan előszabta. Miféle oknál fogva képzeli és állítja K. úr Márkust bitorlónak akkor, midőn a haszonbér élvezetébe a város közönsége által ténylegesen lőn behelyezve és a város közönsége tőle 9165 frtot elfogadott a haszonbér fejében? hiszen a K. úr logikájával a város közönségét a 9165 frtra nézve épen úgy el lehet nevezni bitorlónak! Őszintén tesszük yallomásunkat, midőn kinyilatkoztatjuk, hogy mi elhiszük K. úrnak, miszerint ez ügyben érdekelt és e tekintetben igazat adunk.

Mennyire esetlen azon nagylelkűség, melyet a város közönségével szemben alectál, midőn így szól: „Különben is biztosítom O I. urat, ha a tanács ezen ügyben megkeres, s ha Márkus úr yasmarkai közül másként szabadulni nem tud, a közös vagyont egy ily nagy foku károsodástól megmenteni, a hátra lévő két és fél évre szívesen lemondottam volna sörárulási jogomról“ — holott válasza bekezdésében K. úr adja elő, hogy a sörtermelésre a jogot a „szabad ipar“ alapján nyerte meg, tehát oly alapon, melyen más is ép úgy megnyerheti; mit ér akkor tehát a K. úr lemondása — mit azonban nem hiszünk — ha K. urat követi egy második, vagy harmadik? S különben is még elég hiyen emlékszünk azon időre, midőn K. úr engedélye megérkezett, s jól tudjuk azon irányadó hangot, melylyel a városi tanácstól az iparjegy kiállítását követelte; tehát méltán nevezhattuk utólagos ajánlatát esetlennek.

A grót Toldalagi-féle telek megvásárlásával a dominálásnak, úgy hisszük, nyaka tört.

A C. C. kívül még földidezhette volna K. úr az A. C. III. R. 32. cz. 1. §. elyét is, mely meg is szabja, hogy a birtokosokat minő arányban illeti a korcsmárlási jog; azonban még ezzel M.-Vásárhely város közönsége kizárólagos korcsmárlási jogát elejteni nem lehet, mert a régi törvényekbeni ekkora jártassággal azt is tudnia kell, legalább kellene, hogy a városnak eredetileg nem is volt serkorcsmárlási joga, hanem csak is a polgároknak; de, miután a fejedelmek korában a polgárság a város javára jogairól lemondott, illetőleg a városnak jogaikat átengedték, s miután a közelebbi évben az egyetlenn jogosulttól a város jogát megvette és így a megosztott korcsmárlási jogot kezében őszpontosította: joga kizáró jelleget öltött.

Ez — úgy hisszük — bővebb fejtegetést nem igényel.

Minthogy a tegnapi napon széthordott, több városi képviselő által aláírt, a nmlgu m. kir. belügyminiszteriumhoz menesztett, a kisebbség által beadott óvársra tett ellennyilatkozatban a K. úr által felállított kérosodási tételek teljesen, ugyannyira megezáfolva vannak, hogy azokról ismétlés nélkül beszélni nem lehet: mellőzzük.

Rá térünk most magunkra.

K. úr azzal vádol, hogy mi a közgyűlés hanyagsága alapján a miniszter jóváhagyási jogát kívántuk megszüntetni, korántsem, tisztelt K. úr, tessék csak jól megolvasni és egyszersmind megérteni szavainkat, mert mi csak oda nyilatkoztunk — több indokot hozván fel — hogy nem szükséges a közgyűlés minden olyan határozatára, mely terhes ügyet tartalmaz, s melyet miniszteri engedély előzött meg, felsőbb jóváhagyás; s most is azon nézetben vagyunk, mert jelen kérdésnél a miniszteri engedély a helybenhagyott árverési föltételekben megvan, s hogy jogi érzékünk nem hagyott cserben, mint K. úr véli, fényes bizonyosságul szolgál a főmlgu belügyminiszter úr: Tisza Kálmán ő exciájának a hírlapokban pár nappal megjelent e tárgyra nyilatkozata; és így a kérdést a törvény szavaival hosszabban demonstrálni teljesen fölöslegesnek tartom, mert jól tudom, hogy K. úr akkor még ugy sem értene meg.

K. úr szerződést említ, mely szerint a bérlő köteles volt a polgárnak, ki sört árult, számára azt ingyen elszállítani. Kérdem: vajjon akkor egy hordó sört hány forintot adott? vajjon a sörárában a vitelbér nem volt-e beleszámítva? hisz ez nagyon egyszerű fináncziális kezelés.

Ezzel K. úrnak tartozó köteles válaszunkat teljesen leróttuk és a további vitát merőben elejtettnek, bevégzettnek tekintjük, már t. i. részünkről.

Oroszlán István.

Maros-Vásárhely várossa s vidéke mélyen tisztelt hölgyeihez.

Köztudat, miszerint Magyarországon a képző- és szőlőművészetek, alkotmányos szabadságunkkal visszanyert nemzeti önállóságunk folytán, nagy mérvben kezdettek nemzeti irányban felkaroltatni, ápoltatni és fejleszteni. Azonban oly mérvű lendületet azok fejlődése még nem nyert, hogy minden ága virágzásnak örvendhetne s nemzeti művészetünk az európai műveltebb nemzetek művészeti fejlődésével összehasonlítva — a versenyt kiállhatná. Azonban a szilárd alap le van téve, a munka lankadatlanul foly, csak a munkásokat kell gyámolítani, segíyezni, szívós kitartásra buzdítani.

Legnagyobb mérvben ápoltatik, terjesztetik s a legszebb sikert tünteti fel a szőlő-művészetek közül: a nemzeti dal fejlesztése. Bizonyítja ezt a napról-napra szaporodó daltestületek száma és az országos magyar dalár-egyesület központjával Budapesten. S ezen nemzeti culturalis nagy cél felé való együttes törekvés igen örvendetes; mivel a magyar dal és mű-ének fejlesztésétől függ magyar nemzeti zenészetünk díszes fokra emelkedése.

Ezelőtt 8 évvel alakult meg székely fővárosunkban — M.-Vásárhelyt — is egy dalárda, mely nemzeti culturalis szép célját szeme előtt tartva, lassan ugyan, de biztosan haladt előre, művelődésében.

Legfényesebb bizonyítéka ezen dalárda lankadatlan ügybuzgalma s szorgalmának az, hogy 1874. aug. hava utolsó felében a kolozsvári országos dalár-ünnepélyen megjelent, bemutatta magát az ország művészeinek, versenyre kelt s a művészek ítészete tűzpróbáját kiállva — egy díszes karnagy ezüst pálczával jutalmaztaték meg.

A kolozsvári országos dalár-ünnepély előtt kénytelen volt az egylet hamarjában egy lobogót is csináltatni, mely jelenvény alatt az országos dalár-ünnepélyen megjelent.

De a kolozsvári országos dalár-ünnepélyen összehasonlítván lobogónkat más dalártestületek lobogóival, a miénken azon nagy hiány mutatkozott, hogy a selyem szövet egyszerű, gyenge, kitoldott s az azon levő felirat és ezimer **festve** van, holott más lobogók két rét vett jó selyem szövetből készítvék s mind a díszesség, mind az állandóság tekintetéből h i m e z v e voltak. Oda kellett tehát törekednie a maros-vásárhelyi dalegyletnek is, hogy egy új csinos lobogót szerezzen, azt hasonlólag kihimeztesse s ez által annak díszét, becsét és értékét emelje. Ezt azonban az egylet maga jelenlegi pénztára állásában nem teheti, mivel nagy kiadásai lévén, pénztára kimerült.

Bizalommal fordul tehát a maros-vásárhelyi dalárda, mint székelyföldünkön a szőlő művészetek ápolására alakult első egyesület, ugy ezen székely főváros, mint vidéke művelt hölgyeinek jótékony-
sága.

gához. Ennél fogva fölkérjük mindnyájukat, mint nemzeti művelődésünket szíveken hordó s ezért áldozatkész honleányokat szíveskednének az egylet lobogója előállíthatását és ízletes díszítését bármily parányi segélyezéssel támogatni s ezen kis áldozattal a művészet iránti szeretetet megörökíteni.

Büszke öntudattal fogja magasra emelni az egylet lobogóját, ha abban a nőknek hazájuk iránti lángszerelme, áldozatkészsége s jótékony-sága szép emlékét s zálogát birandja.

A lelkesedés szent fuvalma fogja mindannyiszor körül lengeni azon díszes lobogót, valahányszor a működő tagok reá pillantanak és abban a női nemes ajándék legszebb példányát tündökölni látják, s az alá csoportosulva elzenghetik a női gyöngéd kezek által felhímzett egyleti jelszavunkat: „**Egyesült magyar hazánkért dalra, tetterre fel fiuk.**“

Édes vonzerővel fogja azon jelvény a dalművészetnek napról napra szaporodó munkásait maga körül csoportosítani s a daltestvériség nemes és magaszos frigye, felbonthatlan megkötésére gyulasztani.

Szilárdan hisszük és reméljük, hogy a szépre, jóra és nemesre fogékony női koszorú nemzeti művelődésünkre, nemzeti izmosodásunkra czélzó törekvéseinkben s küzdelmeinkben gyámolít s mint egykor Eger ostrománál, ugy ma szellemi fegyvereink diadalát lelkesítőn elősegíti, hogy a magyar megállhassa helyét, s léte az európai nemzetiségek között műveltsége által biztosítva lehessen s beteljesüljen a nagy Széchenyi tetterre buzdító szép jóslata: „A magyar nem volt, hanem lesz.“

Nincs okunk kételkedni tehát szívességükben, hiszen maga a költő (Sch.) mondja: „hogy a szép és nemes érzelmek örök tüzenek éber táplálói: a nők;“ s így legmélyebben a nők érezhetik s foghatják fel a dal varázshatalmát is, midőn az bú-bájos hangjaival a kedélyek felett uralkodik; midőn lelkünket szeliden andalítja, nyájasan elragadja, csüggedésben bátorítja, vigasztalja s boldogítja, sorunkkal kibékít s túlradó örömeinkben mérsékel. Szép és erőteljes viszhangra kell hogy találjon dalegyletünk felszólítása, mert egy művelt lánglelkű nő mondá a zenéről irt érzelemdús dalában: „Egy dal azon eltűnt jobb időkől meghozza, feleleveníti régi boldogságunkat“ és ezért a nők érezhetik a dal édes vonzalmát és tudhatják, hogy a dal lévén hű, vigasztaló kísérőnk a böcsőtől életünk véghatáráig: annak ápolása, meleg felkarolása kötelesség.

Miután a lobogó fölszentelési ünnepét ez év nyarán kívánja az igazgató-választmány megtartani, és a szép zászlóanyai tisztet, mint értesülve vagyunk, mélt. gróf Bethlen Istvánné ő nagysága elvállalni szíves leend és Knöpfler Mari ő nagysága is szíves volt az új lobogó összeállítása s kihímzése vezetését elfogadni s így a város tekintélye s méltóságához képest, ezen nemzeti ünnep, melyre az erdélyi s magyarhoni dalártestvérek is meghivatnak — előintézkedéseket igényel: tisztelettel kérjük az adakozásokat mielőbb tekintetes Jakabfi Gerő egyleti pénztárnok urhoz Nagy-Szt-Király-utca 12 sz. házba küldeni.

Az adakozások és segélyezések névszerint, időrendben s azonnal közölni fognak a helyi két hírlapban, mi nyugtául szolgáland.

M.-Vásárhelyt, 1875. márczius 20-án.

H. id. Gál Domokos,

Ugron István,

mint a maros-vásárhelyi dalárda igazgató-választmánya által kiküldött bizottsági tagok.

K ü l f ö l d.

Külföldi hírek valami nagy számban ez alkalommal nem regisztrálhatók, de király ő Felségének körútjáról érkezett tudósítások által, melyek most minden egyebet háttérbe szorítanak, elegendő és örvendetes kárpótlás van nyújtva.

Ő Felsége folyó hó 5 én érkezett Velenczébe s fogadtatása a pályaudvarnál a legszívélyesebb volt. A gondolás és gondolások oly sűrű festői csoportozatban álltak egymás mellett, hogy egy valódi úszóhidnak látszottak a Canale Granden

A király osztrák-tábornagyi, Victor Emmanuel pedig olasz egyenruhát viselt. Az uralkodók gondolája egé-

szen meg volt aranyozva és velencei tükörűvéggel volt díszítve. Az átkelés a csatornán a Piazzettaig folytonos ágyudörgéstől kísérve, elragadó látványt nyújtott, valamennyi palota fel volt szőnyegezve és lobogózva. — Midőn a Márk-téren a zenekar az osztrák néphymnuszt rákezdte, az egész vonalon oly lelkesedett örömrivalgás tört ki, hogy olyant régóta nem lehetett hallani. A király igen jó színben van. Kíséretében van a többek közt gróf Andrássy, Wimpfen tábornok, báró Mondel és Beck főhadsegédek.

Délután 3 óraker a Velenczében élő osztrák és magyarok fogadtattak a király által, ki ez alkalommal hosszabban társalgott gr. Eszterházi és gr. Berchtoldal.

Estve fényes világítás volt, nemkülönben bál is, melyben ő Felsége Margit főhercegnőt vezeté be, ki Andrássy gróffal táncolt az első négyest, a génuai herczeg Wimpfen grófnéval táncolt; a két uralkodó cercle-t tartott; 11½ óraker hagyták ott az estét.

Délután az olasz király gr. Andrást egy órai kihallgatáson fogadta. Apr. 6-án az udvari ebédre 80 személy volt hivatalos. Az olasz király vendégére s a két állam közötti egyetértésre emelte poharát. Ő Felsége viszontzásul az olasz királyi család egésségére és Olaszország felvirágzására s jólétéért köszöntött. Apr. 7-én az uralkodók gondolán a Malamokkó kikötő felé eveztek. Ő Felsége elutazása előtt közös reggeli volt. Bucsuzáskor az uralkodók megölelték és megcsokolták egymást. Andrást grófnak Victor Emmanuel ajándéknul adá saját arczképét, sajátkezűleg irt hízegő ajánlással. A hangulat mindvégig lelkesedett volt.

H i r r o v a t.

— A gyorsírszat köréből. Balog Andor új tanulmány kiadását kezdette meg, mely a Gabelsberger-féle alapon haladt ugyan, de a Márkovics irányától mégis sokban eltér. A mű czélszerűségét a gyakorlat fogja megmutatni.

— A budapesti gyorsíró-egylet febr. 25-én tartott ülésében egy verseny írás alapot szándékozván létesíteni, elhatározott, hogy Várad Gábor képviselő engedélye eszközöltessék ki a végre, hogy ez az ő nevéről, mint régi pártfogóról, „Várad alap“-nak neveztesse. Mindenesetre dicsérendő azon szorgalom és áldozatkészség, melylyel központi egyletünk ez ügyet megismertetni és fejleszteni törekszik.

— Bécsben és Drezdában a gyorsírszati körök az idén is megünnepelték Gabelsberger születése napját. Mindkét helyen az ünnepély fényesen sikerült, több nő is nem csak jelenlétével, hanem pl. Bécsben a diszvacsoránál pohárköszöntésekkel is díszítette az estélyt. Drezdában Nosticz Walvitz belügyminiszter is jelen volt. Az ünnepélyeket kedélyes táncmultság zárta be.

— A maros-vásárhelyi dalárda lobogója előállítása s díszítésére adakoztak: b. Szentkereszt Stefáni 5 frt, br. Szentkereszt Irén 5 frt, Szentgyörgyi Laura 1 frt, Szentgyörgyi Nina 1 frt, Fogarasi Dánielné 1 frt, Biás Róza 1 frt, Blumenfeld Ábrahámné 2 frt.

— Expedíció léghajón. Tissaudier, Gaston Béla, Sivell, Spinelli és Jodert francia tudósok, mult csütörtökön esti 7 óraker „Zenith“ nevű léghajón emelkedtek Páris fölé. Céljuk a magasban lévő légrétegek szénsav-tartalmát kipuhatólni, s a hold gyűrűit minél közelebből behatólag tanulmányozni. A léggömb 3000 köbláb gázzal volt telítve; két napi eleséget és négy pár postagalambot vittek magukkal ez expedícióra, melynek költségeit a francia közoktatási miniszterium s egy pár tudományos társulat fedezi.

— A m. tud. akadémia folyó havi ülésében Fraknoi Vilmos rendes tag tartá székfoglaló értekezését: „II. Lajos és Mária királyné“ czim alatt.

— Palinka fogyasztás. Nem csak városunkban oly nagy a pálinkaivók száma, hanem így van ez a fővárosban is. S a mint látszik mesterséges, szándékos utakon is elősegíteni törekednek e bódító ipar-ág fejlesztésére. A fővárosi tanács ugyanis, közelebbi ülésében e koresmák számát kutatván, kitűnt, hogy jelenleg csak (!) 162 ily pálinka-koresma van a városban, holott gyakorlat szerint 172-nek kellene lenni; minek folytán elhatározott, hogy a még üresedésben levő 10 mulató helyet legközelebből be fogják tölteni. Miért is fosszák meg a várost 1000 frt biztos jövedelemtől és miért vonják meg annak alsóbb rangú lakóitól azt a kis élvezetet is?! Hisz a proletársaság szaporítása talán nem is bűn, annál is inkább, mert a cél, a város jövedelem forrása egyszerű. Talán nem lenne rossz rendőrségünknek ez

ujabbi rendszer teljes beállításával megismerkedni. mert hisz a főváros az irányadó!

— Lapunk mai száma hozza Oroszlán István urnak, a helyi sörgyáros Kraft Károly urnak szánt választát, mely mult számunkból térszúke miatt maradt ki.

Bécsi tőzsdei árkelet. (ápr. 9-én.)

5% metallique	70.50
5% nemz. államkölesön	75.70
1860. államkötvény	110
Bankrészvény	9.57
Hitelrészvény	217.50
London	119.50
Ezüst	105.75

Arany	5.22
Napoleon arany	8.89
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	78.50
" " " temesi	77.—
" " " erdélyi	75.50
" " " horvát-slavon	88.—

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

H i r d e t m é n y e k.

(104)

1—1

Hálanyilatkozat.

Alólirott hálás köszönettel és elismeréssel emlékezem a „Haza“ életbiztosító és hitelbank azon készséges és gyors intézkedésére, melylyel elhunyt férjem halálesetére biztosítva volt 2000 forintnyi összeget a legrövidebb idő alatt minden hiány nélkül kezeimhez lefizette, miért említett biztosító intézetet, mint a hazai ilyenmü intézeteink egyik legelőzékenyebbikét, minden családfőnek, ki övének javát szíven hordja, a legmelegebben ajánlhatom.

Kelt Mező-Berényben, 1875. febr. 23.

Előttünk:

Bene Vilmos s. k. Özv. Baranyai Mihályné, sz. Pecznék
Ptilaho József s. k. Zs. m. p.

Nyilatkozat.

Mi alólirottak kinyilatkoztatjuk, miszerint bizonyos Farkas Balázs az I-ső magyar általános biztosító társaság utazó felügyelője által különféle ígéretek, de különösen azon biztos állítása folytán, hogy a „Haza“ életbiztosító és hitelbank biztos bukását már csak néhány nap kérdésnek mondá, sőt oly ingadozó alapon állónak állítá, miszerint azt ő egy maga is megbuktatni képes (?) anynyira reá szedettünk, hogy utóbb említett társulattól — egy másik, ő általa ajánlott társ. biztosító feleinek odaigérkeztünk: — időközben azonban meggyőződést szereztünk Farkas Balázs utazó-felügyelő minden alapot nélkülöző pusztá s koholt állításairól, melynek folytán jó indulatból figyelmeztetjük a n. é. bizt. közönséget, hogy nevezett Farkas Balázssal szóba ne álljon, hanem neki, mint hitelt nem érdemlő rágalmazónak ajtot mutasson. Az intézet részéről jogi képviselője által e tárgyban a törvényes lépések már megtétek azon irányban, hogy a rágalmazás megfenyitessék, s az intézet jó hírnevének megtámadásáért igazság szolgáltatassék.

Kelt Ér-Sz.-Király, 1875. márcz. 19.

Csighy Ferencz s. k.
király-daróczi ref. lelkész.
Kovács Károly s. k.
ér-sz.-királyi ev. ref. lelkész.

Sz. 23'07—1875.
polg.

(103)

(2—3)

Hirdetmény.

A maros-vásárhelyi királyi törvényszék által közhirrre tétetik, miszerint a Maros kerületi ev. ref. egyháztanács által az ennek felügyelete alatt álló Dr. Mátyus-féle alapítványra vonatkozólag maros-vásárhelyi ügyvéd Székely Lajos urnak adott pénztárnoki és ügyvédi meghatalmazvány visszavonatot, s ezen alapítványra vonatkozó ügyvédi meghatalmazvány Marosszék tisztii ügyésze, s egyszersmind hites ügyvéd Gegő Károlynak adatott.

Ennélfogva ezután ezen Dr. Mátyus-féle alapítvány érdekében minden ügyvéd Székely Lajos által teendő lépések érvénytelenek, s az ezután hozzá teendő fizetések is a nevezett alapítvánnyal szemben nem fizetetteknek fognak tekintetni.

A királyi törvényszéknek M.-Vásárhelytt, 1875. év márczius hó 8-án tartott üléséből.

Nagy Pál,
jegyző.

Damokos Antal,
elnök.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1875.

Budapest, a lipótvárosi templomtéren.

(4—20)

Mintak kívánatra bárhova ingyen és bérmentve.

Csupán csak LÖBL FRIGYES-nél

kros árúcsarnok
alapítójánál

található a legelőzőbb
bevásárlási forrás.

BUDAPESTEN,
lipótvárosi templomtéren, a

Ugyanott újonnan érkezt mindenmü legdivatosb ruhakelmék
és minden e szakra vágó czikket bámulatos olcsó áron,
azaz csak 27 krajczárért árussítatnak.
Videki rendelmények pontosan teljesíttetnek.
415

Legújabb
női
271 ruhakelmék

Videki rendezmények telkiseretesen eszközöltenek.

Csupán csak LÖBL FRIGYES-nél

(100)

A volt BORSODI-féle díszáru-kereskedésben

Maros-Vásárhelytt még mindig foly a

VÉGELADÁS

mely csak egy pár hétig fog tartani,

a t. cz. közönség tehát jól cselekedend, ha sietni fog szükségleteit idejekorán fedezni, mert később nem lesz alkalma oly valódi czikkeket, oly minőségben és oly jutányosan, mint itt, bevásárolhatni.

Különösen vidéki kiskereskedők figyelmébe ajánljuk e ritka alkalmat előnyös bevásárlásra.

(98)

(6--16)